

Číslo 1/2017

POSEListy

Podiatrické sekce

České diabetologické společnosti ČSL JEP

Vážení přátelé,

dovoluji si Vás přivítat u prvního čísla Listů Podiatrické sekce České diabetologické společnosti ČSL JEP. POSEL, jak jsme tento informační bulletin nazvali, bude pravidelně vycházet 2x ročně a bude bezplatně rozeslán elektronicky členům Podiatrické sekce České diabetologické společnosti. Za cíl si klademe zejména zlepšit informovanost odborníků zabývajících se syndromem diabetické nohy v České republice. V tomto prvním čísle naleznete informace o výsledcích vnitřních auditů na podiatrických ambulancích, který proběhl v minulém roce. Dále zde naleznete zprávy z proběhlých akcí, které Podiatrická sekce pořádá nebo se na nich podílí. Na poslední straně těchto Listů naleznete informace o domácích i zahraničních akcích, jejichž součástí je problematika syndromu diabetické nohy. V dalších číslech pak budeme také informovat o novinkách z výboru Podiatrické sekce (např. o nově připravovaných výkonech), publikovaných zajímavých článcích věnujících se syndromu diabetické nohy a také o nových edukačních materiálech pro naše pacienty.

Doufám, že si POSEL najde své čtenáře, pomůže Vám s orientací v naší problematice a zlepší komunikaci mezi členy Podiatrické sekce ČDS.

Za Podiatrickou sekci

MUDr. Robert Bém, Ph.D.

Centrum diabetologie IKEM, předseda Podiatrické sekce ČDS ČSL JEP

Aktuality

- Podiatrická sekce má nové logo, viz. levý horní roh na této stránce
- Pokud máte problém s nasmlouváním výkonu 13024 "Vyšetření rizika syndromu diabetické nohy" přečtěte si na www.diab.cz dopis zaslaný na VZP, který tento výkon zdůvodňuje i pro diabetologické ambulance. Současně zkoušejte nasmlouvat i výkon 06130 „Ošetření hyperkeratóz a preulcerativních lézí u diabetiků“, což by nemělo být na podiatrických ambulancích problém, má-li sestřička kurz v podiatrii a je-li pacient indikován lékařem

Podiatrické ambulance a jejich audity

Podiatrické ambulance, tj. specializovaná centra, zabývající se péčí o pacienty se syndromem diabetické nohy, začala ve světě (především ve Velké Británii, Německu, Belgii a USA) vznikat před zhruba 35 lety (a ČR nebyla moc pozadu), především na podkladě iniciativy lékařů – diabetologů, kteří nebyli spokojeni s nedobrymi výsledky péče o své pacienty, včetně ohromných čísel vysokých amputací a poukazovali na specifika diabetické populace. Byla ustanovena mezinárodní pracovní skupina, zabývající se syndromem diabetické nohy (International working group on the diabetic foot – IWGDF) a v roce 1999 spatřil světlo světa Mezinárodní konsenzus péče o pacienty se syndromem diabetické nohy, který představoval vlastně mezinárodní doporučení. Tento konsenzus je editován a upravován každé 4 roky a v roce 2011 se nově objevil požadavek auditů podiatrických ambulancí jako jedné ze základních složek zabezpečení kvality péče o pacienty se syndromem diabetické nohy.

Velkým vzorem pro českou podiatrii je spolehlivě fungující německý model podiatrické péče. Základní politika péče o pacienty se syndromem diabetické nohy tam zahrnuje několik základních bodů:

1. Důležitá je **poctivá diagnostika**, i malá léze může vést k amputaci – **1.** úplné cévní vyšetření, **2.** neurologické vyšetření, **3.** rtg nohy, **4.** může být provedeno mikrobiologické vyšetření
2. Vysoká **amputace NIKDY NESMÍ BÝT prvním opatřením** u pacienta se SDN bez angiopatie
3. Pokud je diagnostikována ischemie, musí být provedena **revaskularizace** před případnou amputací
4. Před každou amputací musí být **konzultován diabetolog a cévní specialista**

Německá pracovní skupina expertů v péči o pacienty se syndromem diabetické nohy dohlíží na činnost sítě podiatrických ambulancí, všechny ambulance jsou každé 3 roky recertifikovány, kontrolují se prostory, personál, vybavení, standart hygieny a kvality péče. Každá poradna provádí 6-ti měsíční audit sledování třiceti konsekutivních pacientů a správnost jednotlivých údajů je osobně kontrolována některým členem pracovní skupiny expertů. Po splnění všech požadavků dostane ambulance certifikát na další 3 roky fungování. Mezi lety 2005 – 2014 bylo v Německu shromážděno v rámci auditů na 24tis případů pacientů se syndromem diabetické nohy. Data po 6 měsících byla sebrána od 96% sledovaných pacientů, revaskularizace byla provedena u 14,5% pacientů, nízká amputace u 17,2 %, vysoká amputace u 2,8 % a mortalita v souboru byla 3,4 %. Můžete nyní porovnat tyto údaje s údaji z českých podiatrických ambulancí.

Podiatrické ambulance a jejich audity - pokračování

V podiatrických ambulancích, pracujících v České republice, byl vnější audit proveden v roce 2012, v lednu 2015 a v lednu 2017. Vnitřní audit prováděly podiatrické ambulance od dubna do října 2016. Důvodem je možnost porovnání výsledků léčby a kontrola standartu péče i zjištění problémů pro případnou pomoc těmto ambulancím.

Vnitřní audit: v jednotlivých ambulancích bylo provedeno 6 měsíční sledování 30 konsektivních pacientů, kteří ambulanci navštívili s ulcerací v rámci syndromu diabetické nohy. Sledovány byly základní demografické údaje, závažnost defektu (klasifikace podle Wagnera-Meggitta), stavy po amputacích či chirurgických výkonech a po 6 měsících procento zhojených/nezhojených/reulcerovaných nohou, přítomnost infekce, doba léčby antibiotiky, provedené revaskularizace, chirurgické výkony a amputace. Kompletní data vnitřních auditů byla získána ze 14 podiatrických ambulancí, částečná z dalších 3 ambulancí. Ve většině ambulancí převažovali muži, diabetici 2.typu průměrného věku 64,7 let. Závažnost defektů se lišila v jednotlivých ambulancích, počet zhojených nohou kolísal od 33 po 69%, množství revaskularizací 3-38%, nízké amputace byly provedeny v 3-28% a vysoké v 3-10%.

Vnější audit: jednotlivým ambulancím byl rozeslán dotazník s otázkami na počet hodin provozu týdně, počet ošetřených pacientů, způsob vyšetřování neuropatie, angiopatie a přístrojové vybavení, doporučované odlehčovací pomůcky. V České republice v současnosti pracuje 31 podiatrických ambulancí (3 byly v období posledních 2 let uzavřeny z personálních a provozních důvodů, vznikly 2 nové ambulance a 2 vůbec na dotazník nerefletovaly). Ordinační doba lékaře činí průměrně 23,5 hodin týdně a průměrně je zde ošetřeno 34 pacientů s ulcerací. Ve 26 provezech sestra provádí preventivní ošetření preulcerativních lézí. Vyšetření neuropatie standardně provádí všech 31 ambulancí, vyšetření prokrvení je v souladu s doporučenými postupy prováděno úplně jen v 17 z nich (v porovnání s r. 2015 je to však o 3 více).

Závěr: Provádění vnitřního a vnějšího auditu podiatrických ambulancí je důležitou součástí kontroly kvality a organizace péče o pacienty se syndromem diabetické nohy a mělo by být prováděno poctivě a pečlivě.

MUDr. Pavlína Piňhová, Ph.D.
Interní klinika 2. LF a FN Motol

Zprávy z konferencí

5. Listopadu 2016 proběhl 1. workshop castování

Workshop byl zaměřen prakticky na seznámení se s metodou castování – principy jejího fungování, na různé techniky castování využívané v léčbě syndromu diabetické nohy a na materiály k ní používané. Během workshopu byla možnost prakticky si vyzkoušet castování ve formě tvorby snímatelných kontaktních fixací a snímatelných kontaktních dlah, které v poslední době využíváme v pooperační péči u nemocných s chirurgickými výkony prováděnými na dolní končetině.

/MUDr. Vladimíra Fejfarová, Ph.D./

Další cykly workshopů se budou konat 29.4.2017 (Praha) a 4.11. 2017 (Ostrava)

Zpráva z mezioborového sympozia Syndrom diabetické nohy

pořádaného Centrem diabetologie IKEM Praha pod záštitou České diabetologické společnosti ČLS JEP a České chirurgické společnosti ČLS JEP v Praze 24. a 25. 11.2016

První den sympozia, které se konalo již po šestnácté, proběhl workshop zástupců podiatrických ambulancí na téma "Jak dále s péčí v podiatrických ambulancích". Dr. Jirkovská a Dr. Bém informovali o problematické podiatrii, dr. Piňhová o vnitřním auditu. Zástupci 14 podiatrických ambulancí prezentovali vlastní zkušenosti a diskutovali vzájemně problémy a jejich možná řešení. V edukačním bloku pak seznámila dr. Součková přítomné s možnostmi spolupráce s Českou podiatrickou společností, dr. M. Koliba se zabýval ekonomickými problémy podiatrií a sestřička H. Kůsová problematikou sester v podiatrii.

Druhý den sympozia se konala tradiční konference, které se účastnilo kolem 200 lékařů i sester a kde jsme vyslechli přednášky z různých oborů - např. zkušenosti chirurga se zevní fixací, diagnostiku kostních poruch z hlediska internisty, angiosomy a cévní problematiku, trendy v antibiotické léčbě apod. (blíže na stránkách ČDS ČLS JEP www.diab.cz pod heslem podiatrická sekce). Zahraniční účastník, dr. N. Petrova z Londýna, prezentovala zkušenosti první podiatrické ambulance, která oslavila již 30 let trvání a prokázala významné snížení amputací i hojení ulcerací.

Zprávy z konferencí

Zpráva z mezioborového sympozia Syndrom diabetické nohy – pokračování z předchozí strany

Všechny srdečně zveme na další ročník konference „Syndrom diabetické nohy“, která se bude konat 23. a 24. listopadu 2017 v Praze, registrace a informace budou na www.diab.cz a na www.gsymposion.cz. Zvláště zveme zástupce podiatrických ambulancí na první den konference, 23. listopadu - přijďte diskutovat vlastní problémy i zkušenosti a vyslechnout si praktické rady dalších odborníků. 24. listopadu pokračujeme tradičně přednáškami chirurgickým i interním podiatrickým zaměřením, zaměříme se např. na infekce a osteomyelitidy, ale pozveme i nefrology.

/prof. MUDr. Alexandra Jirkovská, CSc./

Zpráva z XV. kongresu České společnosti pro léčbu ran (ČSLR)

Kongres ČSLR se letos konal 26. – 27. ledna 2017 v Pardubicích, účastnilo se jej přes 950 odborníků různých specializací, jež spojuje zájem o léčbu ran. V rámci této akce byly dva bloky věnované problematice syndromu diabetické nohy (SDN) – úvodem Dr. Piňhová informovala o výsledcích auditu podiatrických ambulancí, prof. Jirkovská o novinkách z doporučení IWGDF. Další přednášky byly zaměřeny na problematiku léčby kritické končetinové ischemie (NOCLI) kmenovými buňkami. Doc. Maďarič seznámil posluchače se zkušenostmi z Národního ústavu srdečních a cévních chorob v Bratislavě – pacienti s pokročilou ICHDK (Rutherford 5 a 6) zde byli léčeni autologními kmenovými buňkami intramuskulárně či intraarteriálně. V průběhu studie 11% pacientů zemřelo, ti, co se lépe hojili, byli charakterizováni vyšším počtem CD34+ buněk a mononukleárních buněk v separátu z kostní dřeně, byli mladší, vstupně s nižším CRP a vyšším TcPO2. Druhá přednáška od Dr. Dubského popsala zkušenosti z Diabetologického centra IKEM, kde je NOCLI léčena intramuskulárně kmenovými buňkami. Během sledování zemřelo ze 75 nemocných 21%, necelých 34% absolvovalo bérceovou amputaci, většinou z důvodu progresu infekce. U pacientů přeživších bez vysoké amputace došlo u většiny pacientů (82%) k signifikantnímu vzestupu hodnot TcPO2.

Další sdělení týkající se infekčních komplikací u SDN přednesla prim. Adámková z Klinické mikrobiologie a ATB centra VFN a 1. LF UK, Praha. Z pohledu mikrobiologa nejrizikovějšími mikroby SDN jsou kmeny *S. Aureus* – toxigenní (často v měkkých tkáních) a netoxigenní (často jako příčina osteomyelitidy) a *S. epidermidis*, který se podílí na tvorbě biofilmu. Zajímavá byla i přednáška H. Tibenské, která přiblížila problematiku infekcí způsobených Pseudomonádami a úskalí v jejich léčbě. Lokálně lze infekci pseudomonádou ovlivnit např. ostrým debridementem, antibiotiky, podtlakem, ale i lokálními terapeutiky, která jsou schopna rozrušovat biofilm a acidifikovat ránu.

Zprávy z konferencí

Zpráva z XV. kongresu České společnosti pro léčbu ran (ČSLR)- 2. část

Další blok uvedl svoji preventivně léčebnou přednáškou Dr. Koliba, v níž kladl důraz na důležitost medicínálních pedikůr zavedených zejména u rizikových nemocných. Dr. Fejfarová navázala s problematikou castování (zhotovování speciální fixací) a nastínila pozitivní efekt nově zavedené metody dlahování na pooperační průběh u pacientů se SDN. Prim. Krawczyk seznámil posluchače s možnostmi kalceotického řešení deformit chodidel u nemocných se SDN. Neméně zajímavá byla i přednáška prim. Táborské věnovaná exartikulaci v koleni, která je lepší volbou nežli stehenní či v některých případech i bérková amputace, jelikož po exartikulaci v koleni zůstává pacientovi nášlapný pahýl, který je opěrný, pacient je více pohyblivý a má zpětnou aferentaci z dolní končetiny do neuromuskulárního aparátu. H. Kohoutová poukázala na nutnost správného bandážování pahýlů a péče o amputáty s cílem časného zhojení a příprav nemocných před finálním protezováním. V rámci kongresu proběhl ve spolupráci s podiatrickou sekcí ČDS CLS JEP workshop, který se pod vedením Dr. Fejfarové tematicky věnoval lokální terapii SDN a kde prezentovaly H. Nováková, L. Fialová a E. Balarinová kazustická sdělení a jejich zkušenostmi s lokálními terapiemi.

/MUDr. Vladimíra Fejfarová, Ph.D./

Zpráva z 4. ročníku konference „Multidisciplinární přístup v péči (nejen) o nohy diabetiků“

Konference se dne 17.2. 2017 uskutečnila v jedinečném prostředí haly GONG v Dolní oblasti Vítkovic. Tento rok se zúčastnilo přes 300 účastníků, proběhlo více než 10 workshopů a vystavovalo 30 firem. Kongres začal presymposiem, věnovaným diagnostice diabetu, telemedicině a základním informacím o diabetické noze. Úvod samotného kongresu byl věnován diabetologii a kardiovaskulárním rizikům nových léků v podání doc. Karáska, očním komplikacím v přednášce dr. Husté a ischemické chorobě dolních končetin o které promluvil dr. Kučera. Druhý blok se specializoval na podiatrii v podání prezidentky České podiatrické společnosti dr. Součkové, navázal dr. Bém s pohledem na diabetickou nohu z pohledu diabetologa a blok uzavřela footscanová analýza. Další program zahrnoval blok nazvaný **SOS** se třemi přednáškami: prof. Raclavské a dr. Koliby s názvem „Co jste o Stříbře nevěděli“, následovala přednáška dr. Koliby s názvem „Co jste o Ozonu nevěděli“ a hosta ze Slovenska psychologa dr. Čerešníka s názvem „Co jste o Sobě nevěděli“. Odpolední blok byl věnován řešení zarostlého nehtu jak chirurgickým, tak nekrvavým způsobem a kožním potížím diabetiků. Přednášela školitelka pedikúry J. Výmolová, dr. Litvák a dr. Konrád. V posledním bloku uvedla dr. Součková přednášku o obouvání dětí, následovala rehabilitace ploché nohy v podání fyzioterapeutů manželů Dobešových a závěrečná byla přednáška Ing. Vaškové o vhodné obuvi diabetiků. Celodenní vzdělávání bylo zakončeno večerním posezením na známé Stodolní ulici.

/MUDr. Miroslav Koliba/

Odborná stáž – Syndrom diabetické nohy pro nezdravotníky

Určeno pro: pedikéry, ošetřovatele, pracovníky home care

Vedoucí: MUDr. Robert Bém, Ph.D.

Termín: 20.4.2017 - 21.4.2017

Odborná stáž – Moderní diagnostika a léčba syndromu diabetické nohy

Určeno pro: lékaře interních oborů a praktické lékaře

Vedoucí: MUDr. Robert Bém, Ph.D.

Termín: 24.4.2017 - 26.4.2017

Odborná stáž - Komplexní léčba syndromu diabetické nohy (SDN)

Určeno pro: chirurgy po absolvování základního chirurgického kmene, kteří se hodlají specializovat na léčbu syndromu diabetické nohy

Vedoucí: MUDr. Bedřich Sixta

Termín: 22.5.2017 - 25.5.2017

Specializační odborná stáž – Diagnostika a terapie syndromu diabetické nohy

Určeno pro: lékaře v přípravě k atestaci z diabetologie a endokrinologie a pro podiatrické sestry

Vedoucí: prof. MUDr. Alexandra Jirkovská, CSc.

Termín: 29.5.2017 - 2.6.2017; 19.6.2017 - 23.6.2017

Na tyto akce Institutu postgraduálního vzdělávání se lze přihlásit přes webové stránky: www.ipvz.cz; podzimní termíny vzdělávacích akcí budou k dispozici v průběhu května a června 2017.

Pozvánka na certifikovaný kurz pro všeobecné sestry v podiatrii

V tomto roce se opět uskuteční certifikovaný kurz pro všeobecné sestry v podiatrii, a to v termínech **8.-11. června a 9.-11. listopadu 2017** v IKEM Praha. Je určen pro všeobecné sestry pracující s diabetiky se syndromem diabetické nohy v ambulancích i v nemocnicích, ale také pro sestry domácí péče. Další informace na www.diab.cz, přihlášky pošlete na adresu kace@ikem.cz.

Plánované akce a pozvánky

53. diabetologické dny; 6.-8.4.2017 Městský dům kultury Elektra, Luhačovice;
www.gsymposion.cz

27th Conference of the European Wound Management Association; 3.-5.5.2017
Amsterdam, Nizozemí; www.ewma.org

77th Scientific Sessions of American Diabetes Association (ADA); 9.-13.6.2017 San
Diego, USA; <http://professional.diabetes.org/meeting/scientific-sessions/77th-scientific-sessions>

53rd EASD Annual Meeting; 11.-15.9.2017 Lisabon, Portugalsko; www.easd.org

Mezioborové sympozium „Syndrom diabetické nohy“; 24.11.2017 Praha

IDF Congress, 4.-8.12.2017, Abu Dhabi; www.idf.org

XVI. Kongres České společnosti pro léčbu ran, 1/2018 Pardubice; www.cslr.cz

28th Conference of the European Wound Management Association; 9.-11.5.2018
Krakov, Polsko; www.ewma.org

53rd EASD Annual Meeting; 1.-5.10.2018 Berlín, Německo; www.easd.org

8th International Symposium on the Diabetic Foot, 22.-25.5.2019, Haag, Nizozemí,
www.diabeticfoot.nl

**„Moderní diagnostika a terapie syndromu diabetické nohy“ - semináře
podiatrické sekce České diabetologické společnosti určené především
chirurgickým a interním nemocničním oddělením, bližší informace:**

h.stredova@gsymposion.cz; robe@ikem.cz

**Srdečně Vás zveme k aktivní účasti na workshopu Podiatrické sekce
ČDS, který se bude konat v předvečer Mezioborového sympozia
syndrom diabetické nohy – 23.11.2017**

Diabetic Foot Study Group

www.dfsg.org

Join us at DFSG 2017 in Porto, Portugal, 8-10 September 2017

Association
of Diabetic
Foot Surgeons

www.a-dfs.org

A-DFS 2017 - Venice - Italy

The 3rd symposium of the A-DFS will take place 9-11 November 2017 in Venice, Italy.

Bulletin POSEL je vydáván Výborem Podiatrické sekce České diabetologické společnosti ČLS JEP. Předseda: MUDr. Robert Bém, Ph.D., Centrum diabetologie, Institut klinické a experimentální medicíny, Vídeňská 1958/9, Praha 4, 14021. Členové výboru: MUDr. Vladimíra Fejfarová, Ph.D., Prof. MUDr. Alexandra Jirkovská, CSc., MUDr. Miroslav Koliba, Bc. Hana Kůsová, MUDr. Pavlína Piňhová, Ph.D., MUDr. Bedřich Sixta. Vychází dvakrát ročně. Elektronicky je zdarma rozeslán členům Podiatrické sekce ČDS.